

Sygn. akt VI KS 2/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Anna Kuras

w sprawie radcy prawnego H. K.

obwinionego z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w

zw. z art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 6 czerwca 2018 r.

skargi wniesionej przez obrońcę obwinionego

na orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Izbie Radców

Prawnych z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt WO-[...],

uchylające orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby

Radców Prawnych [...]. z dnia 27 marca 2017 r., sygn. akt OSD [...],

**1/ uchyła zaskarżone orzeczenie Wyższego Sądu
Dyscyplinarnego przy Krajowej Izbie Radców Prawnych i
przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

**2/ zwraca obwinionemu uiszczoną opłatę od skargi w kwocie
750 (siedemset pięćdziesiąt) złotych.**

UZASADNIENIE

W dniu 29 sierpnia 2016 r. Rzecznik Dyscyplinarny OIRP w [...] skierował do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP we W. wniosek o ukaranie H. K. za to, że:

- I. w dniu 21 sierpnia 2014 r. wniósł pozew i reprezentuje pana R. S. w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Okręgowym we W., I Wydziałem Cywilnym, sygn. akt I C [...], którego przedmiotem jest stwierdzenie nieistnienia/nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia, a stroną pozwaną jest Spółdzielnia Mieszkaniowa [...] z siedzibą we W., na rzecz której radca prawny H. K. świadczył pomoc prawną w okresie od 15 stycznia 2007 r. do 6 października 2014 r., co stanowi naruszenie art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (stanowiącego odpowiednik przepisu art. 26 ust. 1 KERP w brzmieniu obowiązującym) w zw. z postanowieniem przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych;
- II. w dniu 21 sierpnia 2014 r. wniósł pozew w imieniu pana R. S. do Sądu Okręgowego we W., I Wydział Cywilny, sygn. akt I C [...], którego przedmiotem jest stwierdzenie nieistnienia/nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia, a stroną pozwaną jest Spółdzielnia Mieszkaniowa [...] z siedzibą we W., na rzecz której radca prawny H. K. świadczył pomoc prawną w okresie od 15 stycznia 2007 r. do 6 października 2014 r., co stanowi naruszenie art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (stanowiącego odpowiednik przepisu art. 26 ust. 1 KERP w brzmieniu obowiązującym) w zw. z postanowieniem przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych;
- III. w dniu 21 sierpnia 2014 r. wniósł pozew i reprezentuje pana R. K. w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Okręgowym we W., I Wydziałem Cywilnym, sygn. akt I C [...], którego przedmiotem jest stwierdzenie nieistnienia/nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia, a stroną pozwaną jest Spółdzielnia Mieszkaniowa [...] z siedzibą we W., na

rzecz której radca prawny H. K. świadczył pomoc prawną w okresie od 15 stycznia 2007 r. do 6 października 2014 r., co stanowi naruszenie art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (stanowiącego odpowiednik przepisu art. 26 ust. 1 KERP w brzmieniu obowiązującym) w zw. z postanowieniem przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych;

- IV. w dniu 8 sierpnia 2014 r. wniósł pozew i reprezentuje pana R. K., panią J. L. oraz pana R. S. w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Okręgowym we W., I Wydziałem Cywilnym, sygn. akt I C [...], którego przedmiotem jest stwierdzenie nieistnienia/nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia, a stroną pozwaną jest Spółdzielnia Mieszkaniowa [...] z siedzibą we W., na rzecz której radca prawny H. K. świadczył pomoc prawną w okresie od 15 stycznia 2007 r. do 6 października 2014 r., co stanowi naruszenie art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (stanowiącego odpowiednik przepisu art. 26 ust. 1 KERP w brzmieniu obowiązującym) w zw. z postanowieniem przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych;
- V. w dniu 21 lipca 2014 r. wniósł pozew i reprezentuje pana R. K., panią J.L. oraz pana R. S. w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Okręgowym we W., I Wydziałem Cywilnym, sygn. akt I C [...], którego przedmiotem jest stwierdzenie nieistnienia uchwały, a stroną pozwaną jest Spółdzielnia Mieszkaniowa [...] z siedzibą we W., na rzecz której radca prawny H. K. świadczył pomoc prawną w okresie od 15 stycznia 2007 r. do 6 października 2014 r., co stanowi naruszenie art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (stanowiącego odpowiednik przepisu art. 26 ust. 1 KERP w brzmieniu obowiązującym) w zw. z postanowieniem przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych;
- VI. w dniu 5 sierpnia 2014 r. zgłosił udział i wniósł do Sądu Rejonowego we W. VI Wydział Gospodarczy KRS, sygn. akt [...] skargę uczestnika postępowania na referendarza sądowego oraz reprezentuje pana R. K., panią J. L. oraz pana R. S. w postępowaniu, które następnie toczyło się

przed Sądem Okręgowym we W., X Wydziałem Gospodarczym, sygn. akt X Ga [...], a którego przedmiotem są zmiany danych w KRS dotyczące Spółdzielni Mieszkaniowej [...] z siedzibą we W., na rzecz której radca prawny H. K. świadczył pomoc prawną w okresie od 15 stycznia 2007 r. do 6 października 2014 r., co stanowi naruszenie art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. (stanowiącego odpowiednik przepisu art. 26 ust. 1 KERP w brzmieniu obowiązującym) w zw. z postanowieniem przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych;

- VII. w dniu 21 sierpnia 2015 r. złożył w Prokuraturze Rejonowej w W., sygn. akt 2 Ds. [...] pełnomocnictwo do obrony w postępowaniu karnym J. L., R. K. oskarżonych o działanie na szkodę Spółdzielni Mieszkaniowej [...] z siedzibą we W., na rzecz której radca prawny H. K. świadczył pomoc prawną w okresie od 15 stycznia 2007 r. do 6 października 2014 r. w związku z dokonaniem nieuprawnionej sprzedaży prawa użytkowania wieczystego gruntu, która miała miejsce w dniu 5 listopada 2008 r. i w okresie od 21 sierpnia 2015 r. do dnia postawienia niniejszych zarzutów reprezentował ww. osoby w postępowaniu karnym prowadzonym w tej sprawie przez Sąd Okręgowy we W., Wydział III Karny, sygn. akt III K [...], co stanowi naruszenie art. 26 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z postanowieniem przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

Orzeczeniem z dnia 27 marca 2017 r., sygn. akt OSD [...], Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...].:

- w punkcie 1. uznał radcę prawnego H. K. za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i za to, na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. ustawy o radcach prawnych wymierzył obwinionemu:

- za czyn opisany w punkcie I karę pieniężną w wysokości 2 520,00 zł,
- za czyn opisany w punkcie II karę pieniężną w wysokości 2 520,00 zł,
- za czyn opisany w punkcie III karę pieniężną w wysokości 2 520,00 zł,

- za czyn opisany w punkcie IV karę pieniężną w wysokości 2 520,00 zł,
- za czyn opisany w punkcie V karę pieniężną w wysokości 2 520,00 zł,
- za czyn opisany w punkcie VI karę pieniężną w wysokości 2 520,00 zł,
- za czyn opisany w punkcie VII karę pieniężną w wysokości 2 625,00 zł,

zaś na podstawie art. 65¹ ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych wymierzył obwinionemu łączną karę pieniężną w kwocie 5000 zł;

- w punkcie 2. obok kary pieniężnej na podstawie art. 65 ust. 2a ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych orzekł dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na lat 5;

- w punkcie 3. na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych kosztami postępowania w kwocie 2 962,00 zł obciążył obwinionego.

Od powyższego orzeczenia odwołanie wniósł obwiniony, który zaskarżył je w całości podnosząc następujące zarzuty:

1. w zakresie czynów opisanych w punkcie IV, V i VI orzeczenia - obrazę art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych przez bezpodstawne uznanie, iż czyny te wypełniają normatywne znamiona przewinienia dyscyplinarnego opisanego w tych przepisach,
2. w zakresie czynów opisanych w punkcie I, II i III orzeczenia - obrazę art. 22 ust. 2 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych przez bezpodstawne uznanie, iż czyny te wypełniają normatywne znamiona przewinienia dyscyplinarnego opisanego w tych przepisach,

3. w zakresie czynu opisanego w punkcie VII orzeczenia - obrazę art. 26 ust. 1 lit. c Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych przez bezpodstawne uznanie, iż czyn ten spełnia normatywne znamiona przewinienia dyscyplinarnego opisanego w tych przepisach,
4. nadto alternatywnie, tj. gdyby sąd nie uwzględnił zarzutów podniesionych w punkcie 1 – 3 zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił obrazę prawa materialnego, tj. art. 30 k.k. przez jego niezastosowanie w odniesieniu do czynów opisanych w pkt I do VII.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie go od zarzucanych mu czynów, ewentualnie o zmianę kary pieniężnej na karę nagany i zniesienie kary zakazu wykonywania patronatu.

Orzeczeniem z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt WO-[...] Wyższy Sąd Dyscyplinarny przy Krajowej Izbie Radców Prawnych w W. uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], a kosztami postępowania w wysokości 1 500 zł przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążył Krajową Izbę Radców Prawnych.

Na powyższe orzeczenie skargę złożyła obrońca obwinionego, która zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych przez błędne przyjęcie, że w postępowaniu odwoławczym zaistniały przesłanki uprawniające do uchylenia zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, choć nie zachodził ani przypadek określony w art. 439 § 1 k.p.k. ani w art. 454 k.p.k., jak również brak było konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu.

W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna, co wywołało konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Izbie Radców Prawnych i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że wyłącznym powodem wydania rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym była konstatacja, iż poczynione przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne uzasadniają wprowadzenie w kwalifikacji prawnej przypisanych obwinionemu czynów zmian niekorzystnych dla obwinionego. Wyższy Sąd Dyscyplinarny, uznawszy odwołanie obwinionego za nieuzasadnione, doszedł bowiem do przekonania, że czyny przypisane obwinionemu w punkcie 1 tiret pierwsze, drugie, trzecie i szóste winny być zakwalifikowane jako naruszające przepisy art. 20 ust. 1 w zw. z art. 21 lit.a w zw. z art. 22 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. Czyny przypisane obwinionemu w punkcie 1 tiret czwarte i piąte winny być natomiast zakwalifikowane jako naruszające art. 20 ust. 1 w zw. z art. 21 lit.a Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. W kwalifikacji prawnej czynu przypisanego obwinionemu w punkcie 1. tiret siódme, zdaniem instancji odwoławczej, powinien zaś zostać ujęty przede wszystkim art. 28 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Art. 26 ust. 1 tego aktu, wskazany w kwalifikacji prawnej czynu przyjętej we wniosku o ukaranie, a zaaprobowanej w pełni przez organ *a quo*, może być bowiem potraktowany wyłącznie jako przepis dopełniający tę kwalifikację (k. 594 - 597).

Organ *ad quem* uznał, że sam wskazanych modyfikacji dokonać nie może, a to z uwagi na fakt, iż art. 455 k.p.k. upoważnia sąd odwoławczy do zmiany kwalifikacji prawnej czynu na niekorzyść obwinionego wyłącznie wtedy, gdy wniesiono środek odwoławczy na jego niekorzyść (k.591 - 592). Z treści powołanej regulacji, organ drugiej instancji wyprowadził jednak wniosek, że skoro przepis ten statuuje nakaz „rozpatrzenia sprawy w zakresie szerszym aniżeli w granicach zaskarżenia i zarzutów w zakresie błędnej kwalifikacji prawnej”, w opisanej wyżej sytuacji, uzasadnione jest uchylenie zaskarżonego wyroku Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Dyscyplinarnej [...] z dnia 27 marca 2017 r. i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania (k. 602).

Abstrahując od kwestii, czy rozważania organu *ad quem*, na temat właściwej kwalifikacji prawnej przypisanych obwinionemu zachowań są trafne, gdyż te zagadnienia, z uwagi na ograniczoną kognicję Sądu Najwyższego w postępowaniu zainicjowanym skargą na wyrok sądu odwoławczego, musiały pozostać poza zakresem analiz, stwierdzić trzeba, że stanowisko Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, co do podstaw wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, jest błędne. Wyrażając je, organ drugiej instancji nie zwrócił bowiem uwagi ani na przepis art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., który wyczerpująco wskazuje sytuacje, w jakich sąd odwoławczy może uchylić orzeczenie sądu pierwszej instancji i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania, ani też na przepis art. 443 k.p.k. statuujący tzw. pośredni zakaz *reformationis in peius*. Nie budzi przy tym wątpliwości, że obie, z powołanych wyżej regulacji, stosuje się odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych - art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 1 października 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1870).

Zauważyć należy, że zgodnie z art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. *uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości*. Oczywiście jest, że potrzeba zmiany kwalifikacji prawnej przypisanego obwinionemu czynu nie podpada pod żadną ze wskazanych wyżej przesłanek.

Przepis art. 443 k.p.k. stanowi zaś, że *w razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wolno w dalszym postępowaniu wydać orzeczenie surowsze niż uchylone tylko wtedy, gdy orzeczenie to było zaskarżone na niekorzyść oskarżonego albo na korzyść oskarżonego w warunkach określonych w art. 434 § 4 k.p.k. Nie dotyczy to orzekania o środkach zabezpieczających wymienionych w art. 93a § 1 Kodeksu karnego*. Z treści powołanej regulacji nader wyraźnie wynika zatem, że w przypadku braku środka odwoławczego wywiedzionego na niekorzyść obwinionego, sąd pierwszej instancji, ponownie rozpoznający sprawę, nie mógłby pogorszyć sytuacji obwinionego w zakresie kwalifikacji prawnej przypisanych mu czynów, w stosunku do kwalifikacji, która została przyjęta w wyroku uchylonym.

Konkludując należało zatem stwierdzić, że skarga wniesiona przez obrońcę obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Izbie Radców Prawnych okazała się w pełni zasadna i - zgodnie z art. 539e § 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych - musiała skutkować uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Stosownie do treści art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, w związku z uwzględnieniem skargi, Sąd Najwyższy orzekł również o zwrocie obwinionemu uiszczonej opłaty od skargi w kwocie 750 zł.

Ze wszystkich wyżej omówionych powodów, Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej wyroku.